

Nederhorst den Berg, Vreelandseweg 20-26
(Gemeente Wijdereen, NH)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Steekproefrapport 2015-11/04

Nederhorst den Berg, Vreelandseweg 20-26
(Gemeente Wijdereen, NH)

Een Archeologisch Bureauonderzoek

Steekproefrapport 2015-11/04

Nederhorst den Berg, Vreelandseweg 20-26
(Gemeente Wijdereen, NH)
Een Archeologisch Bureauonderzoek

Een onderzoek in opdracht van
Architektenburo van Ruth bv

Steekproefrapport 2015-11/04
ISSN 1871-269X
auteur: J.B. Veenstra MA (senior archeoloog)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.3

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door
De Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, november 2015

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
en/of openbaar gemaakt zonder bronvermelding.
De Steekproef bv aanvaardt geen aansprakelijkheid
voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing
van de adviezen of het gebruik van de resultaten van
dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01).....	1
1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	3
2.1 Bronnen.....	3
2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04).....	3
2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04).....	5
2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03).....	7
2.5 Archeologische verwachting.....	9
3. Conclusies en advies (KNA 3.3 LS05).....	10

Gebruikte bronnen

Appendix: - Archeologische periodes
          - Leidingenkaart

Samenvatting

In verband met geplande nieuwbouwwerkzaamheden van woningen is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de Vreelandseweg 20-26 te Nederhorst den Berg, gemeente Wijdemeren, provincie Noord-Holland. Voor de plannen is graafwerk nodig dat eventueel aanwezige archeologische waarden kan aantasten. Het doel van het bureauonderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden. Hiervoor zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied bestaat uit rivierafzettingen van de rivier de Vecht. Vanaf circa 100 nC is het plangebied gelegen op de overgang van het rivierdal naar de achterliggende veengebieden. Het plangebied ligt in de historische kern van Overmeer, dat mogelijk bestaat vanaf de negende eeuw. In de wijde omgeving zijn, met uitzondering van enkele scherven aardewerk uit de tweede eeuw, geen vindplaatsen bekend uit de romeinse tijd tot de negende eeuw. De kans op het aantreffen van archeologische waarden uit oudere perioden is laag. Resten uit de steentijden en vroege bronstijd kunnen aanwezig zijn op en in de top van het pleistocene zand. Echter, deze pleistocene zanden bevinden zich aanmerkelijk dieper dan de maximale diepte van de geplande graafwerkzaamheden en zullen hierdoor niet verstoord worden. Vanaf de midden bronstijd tot de romeinse tijd was het plangebied te nat voor bewoning. Van historisch kaartmateriaal valt af te leiden dat het plangebied vanaf circa 1700 tot heden bebouwd is geweest.

Het advies luidt om archeologisch veldonderzoek uit te laten voeren door middel van een aantal verkennende boringen. Door middel van deze boringen kan de gaafheid van het bodemprofiel bepaald worden en kunnen archeologische indicatoren opgespoord worden.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01)

In opdracht van Architectenburo van Ruth bv uit Dwingeloo, vertegenwoordigd door de heer J. van der Meer, is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de Vreelandseweg 20-26, gemeente Wijdmeren, provincie Noord-Holland (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande nieuwbouw van woningen. Binnen het plangebied zal binnen vier bouwblokken nieuwbouw van woonhuizen gerealiseerd worden. De te bouwen woningen zullen gefundeerd worden op funderingsbalken, aangevuld met enkele funderingspalen. De funderingsbalken zullen aangelegd worden op een diepte van circa 60 tot 80 centimeter beneden het maaiveld. Dit graafwerk kan een bedreiging zijn voor eventueel aanwezige archeologische waarden. Het doel van het bureauonderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische resten in de bodem. Bij het onderzoek is een archeologisch verwachtingsmodel van het gebied gemaakt aan de hand van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie.

Figuur 1: Nederhorst den Berg, Vreelandseweg: op een uitsnede van de topografische kaart 1:25.000. De rode pijl geeft het plangebied aan dat ligt binnen de rode cirkel (Bron: topografische dienst kadaster).

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02)

Het plangebied ligt aan de oostelijke oever van de Vecht, pal ten zuiden van Nederhorst den Berg, in het buurtschap Overmeer (zie Figuur 1). Aan de overkant van de Vecht ligt de Hoekerpolder en ten oosten van Overmeer ligt de droogmakerij de Horstermeerpolder. Het plangebied is tegenwoordig in gebruik als erf. Langs de noordkant is bebouwing aanwezig en het overige deel is ingebruik als tuin/ erf.

Volgens informatie van het Kabel en Leidingen InformatieCentrum (KLIC) lopen er door het plangebied leidingen van Liander (laagspanning en gas lage druk), PWN (water), KPN (datatransport), Ziggo (datatransport) en de gemeente Wijdmeren (riolering) (zie Appendix Leidingenkaart). Al deze leidingen betreffen huisaansluitingen van de tegenwoordig in het plangebied aanwezige woningen.

Tabel 1: Nederhorst den Berg, Vreelandseweg: administratieve gegevens

provincie:	Noord-Holland
gemeente:	Wijdmeren
plaats:	Nederhorst den Berg
toponiem:	Vreelandseweg 20-26
bevoegde overheid:	Gemeente Wijdmeren
opdrachtgever:	Architektenburo van Ruth bv
oppervlakte:	Circa 1600 m ²
hoogte:	0,65 meter NAP
grenscoördinaten:	noordwest: 131,587 / 473,954 noordoost: 131,631 / 473,926 zuidwest: 131,583 / 473,915 zuidoost: 131,628 / 473,900
kaartblad:	31oost
onderzoeksmeldingsnr:	3978019100
uitvoeringsperiode:	2-6 november 2015
onderzoeksdiepte:	60 tot 80 centimeter
fase onderzoek:	bureauonderzoek
status rapport:	definitief
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot RCE, Provincie Noord-Holland en DANS

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

De gebruikte bronnen voor dit onderzoek zijn opgenomen aan het einde van dit rapport. Alleen de bronnen die informatie verschaffen over het plangebied zijn opgenomen. Wel geraadpleegde bronnen die niet van toevoegende waarde bleken, zijn niet opgenomen. In verband met de gedeeltelijke ontoegankelijkheid van het ARCHIS-systeem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed kon daaruit geen informatie worden gewonnen over archeologische waarnemingen in de omgeving van het plangebied. Onderzoeken in de nabijheid van het plangebied zijn opgezocht via Dans Easy (easy.dans.knaw.nl).

Voor de paragraaf over de historische geografie is onder meer gebruik gemaakt van www.watwaswaar.nl en www.hisgis.nl. Hierop zijn historische kaarten in te zien.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04)

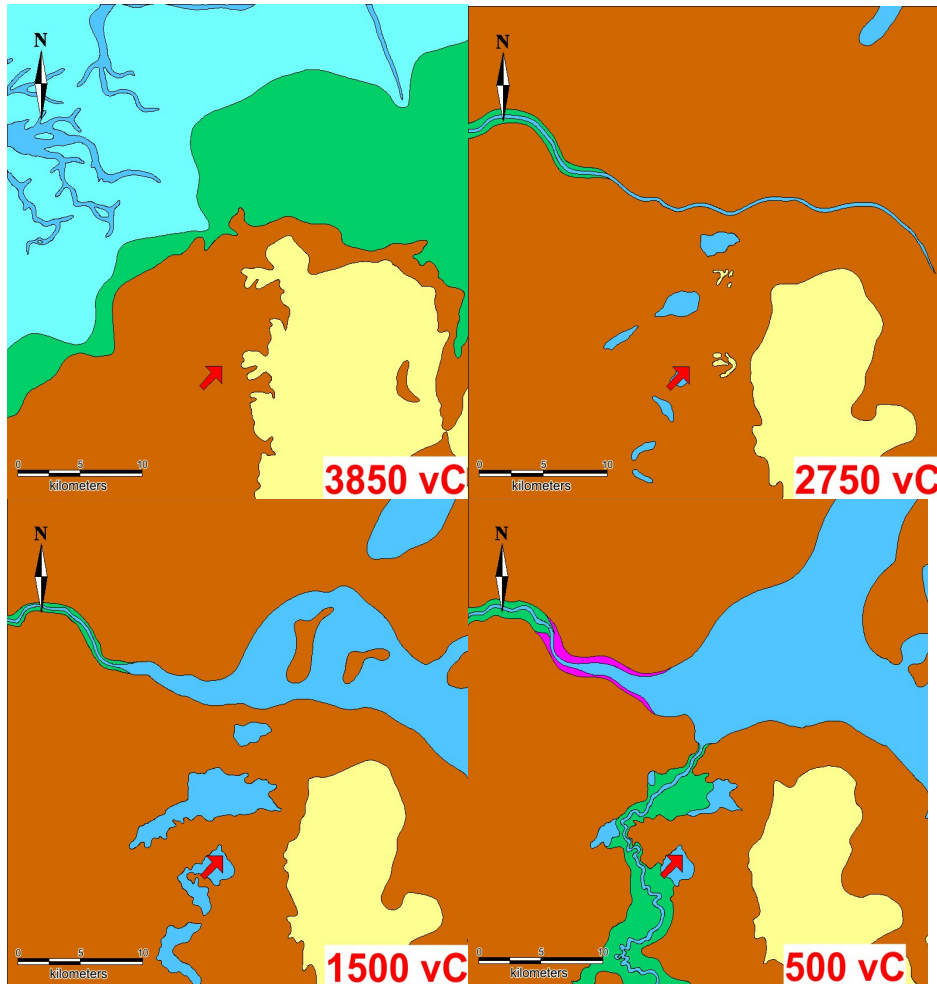
Het maaiveld in het plangebied ligt op een hoogte van ongeveer 0,6 tot 0,7 meter boven NAP (www.ahn.nl). Op zowel de geomorfologische- als de bodemkaart staat het plangebied aangegeven als bebouwd. Extrapolerend vanuit het gebied aan ten zuiden van Overmeer en ten westen van de Vecht, wordt de ondergrond in het plangebied waarschijnlijk gevormd door een rivier inversierug (code 3K26). Het voorkomende bodemtype bestaat waarschijnlijk uit kalkhoudende poldervaaggrond van zware zavel en lichte klei (code Rn95A).

In de *Atlas van Nederland in het Holoceen* (Vos et al., 2011, Figuur 2 & 3) is op een paleogeografische reconstructie van 5500 vC aan het oppervlakte pleistoceen zand aanwezig (niet afgebeeld), dat nu op een diepte van 3 tot 4 meter beneden het maaiveld ligt. De tegenwoordig aan het oppervlakte liggende sedimenten zijn afgezet in het holoceen. Op een reconstructie van 3850 vC is zichtbaar dat het plangebied in zich in een uitgebreid veengebied bevindt. Een reconstructie van de situatie uit 2750 vC geeft aan dat het plangebied is gelegen in een veenmeer. De reconstructie van 1500 vC geeft een vergroting van dit veenmeer aan. Vanaf 500 vC is de invloed van de Vecht zichtbaar, die ongeveer 600 vC is ontstaan. Het stroomdal van de Vecht bevindt zich dan echter nog circa 2,5 kilometer westelijk van het plangebied. De reconstructie van 100 nC laat zien dat het Vechtdal dan min of meer is gelegen zoals vandaag de dag het geval is. Het plangebied ligt nu op de overgang van het Vechtdal naar het achterliggende veengebied.

De Vecht stond via het Oer-IJ in verbinding met de zee, waardoor het gebied regelmatig overstroomde. Op sommige plekken werd hierdoor zoveel veen weggespoeld, dat ter plekke meren ontstonden; het Horstermeer, dat rond 1880 werd ingepolderd, is hier een voorbeeld van. Onder invloed van de Vecht werd langs de oevers veen (deels) weggespoeld en rivierklei en -zand afgezet, waardoor langs de Vecht oeverwallen gevormd werden. Door inklinking van het veen, kwamen de sedimentafzettingen van de Vecht hoger te liggen ten opzichte van de omgeving en vormde zich een rivier inversierug, die vanwege zijn hogere ligging een geschikte locatie voor bewoning vormt. De reconstructie van 800 nC laat een verbreding van

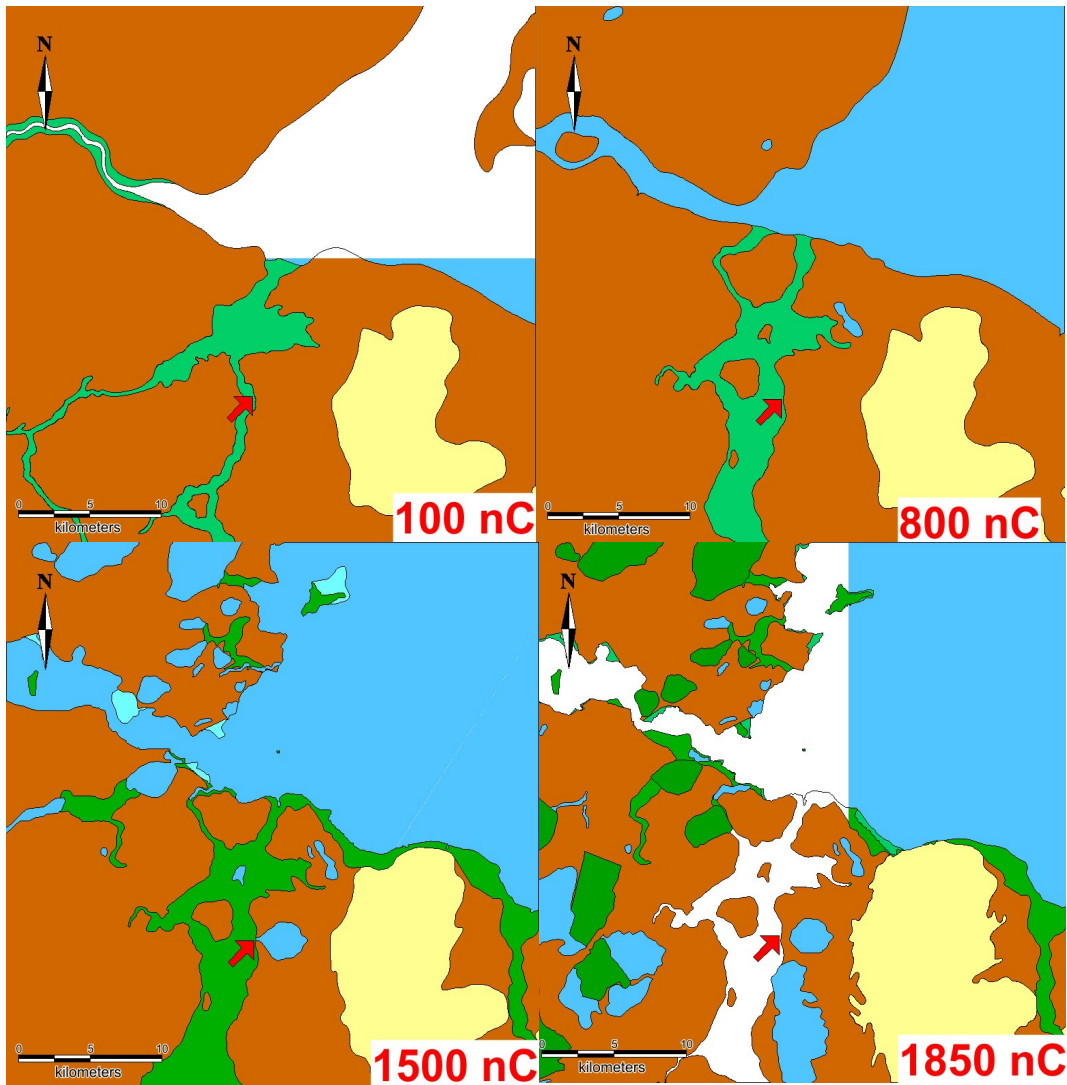
het Vechtdal zien. Deze situatie rondom het plangebied komt sterk overeen met die van 1500 en 1850 nC en, met als grootste verschil dat nu het Horstermeer aanwezig is.

Figuur 2. Nederhorst den Berg, Vreelandseweg: uitsnedes van vier paleogeografische reconstructies van voor de jaartelling uit *De Atlas van Nederland in het Holoceen* (Vos et al. 2011). Bruin is veengebied, groen is riviervlakte, lichtgeel is dekzandgebied. Het plangebied wordt aangewezen door de rode pijl.

Tijdens een in 2010 uitgevoerd archeologisch booronderzoek is gebleken dat de bodem op circa 200 meter ten zuiden van het plangebied bestaat uit afzettingen van de Vecht (behorende tot de Formatie van Echteld). Deze afzettingen bestaan in het westelijke deel van het uitgevoerde onderzoek (tegen de oever van de Vecht) uit zandige oeverafzettingen. Deze gaan in oostelijke richting geleidelijk over in zwaardere humeuze kleiafzettingen, die zijn afgezet in natte omstandigheden. Onder de afzettingen van de Vecht is veen aanwezig, op een diepte van 2 tot 3,4 meter beneden maaiveld (behorende tot de Formatie van Nieuwkoop). Gezien de scherpe overgang is de top geërodeerd onder invloed van de Vecht. Onder het veen ligt dekzand, op een diepte van 3,1 tot 4,45 meter beneden het maaiveld (behorende tot

de Formatie van Boxtel). In het dekzand ontbreekt een podzolbodem, wat duidt op een hoge grondwaterstand (Hebinck 2010).

Figuur 3. Nederhorst den Berg, Vreelandseweg: uitsnedes van vier paleogeografische reconstructies van na de jaartelling uit *De Atlas van Nederland in het Holoceen* (Vos et al. 2011). Bruin is veengebied, groen is riviervlakte, donkergroen is bedijkte riviervlakte, lichtgeel is dekzandgebied. Het plangebied wordt aangewezen door de rode pijl.

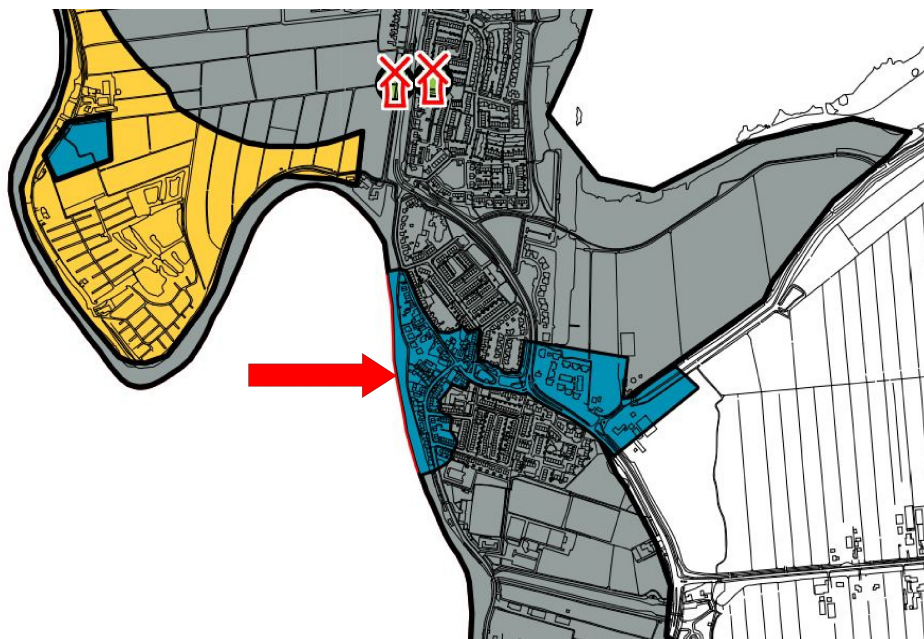
2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04)

In verband met de ontoegankelijkheid van het ARCHIS-systeem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is geen actuele informatie beschikbaar over archeologische waarden in de omgeving van het plangebied. Voor het plangebied zelf zijn geen onderzoeken bekend. De gemeente Wijdmeren heeft een beleidsadvieskaart op laten stellen (Husken 2010). Hieruit blijkt dat het plangebied is gelegen in een gebied met

de bestemming 'waarde-archeologie-3', wat inhoudt dat archeologisch onderzoek dient plaats te vinden bij alle plannen van 100 vierkante meter en groter en grondroerende werkzaamheden dieper dan 35 centimeter beneden maaiveld (zie Figuur 4). Op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden staat het plangebied aangegeven als een gebied met een lage archeologische verwachting.

In Dans Easy zijn de rapporten van een aantal in de nabije omgeving van het plangebied uitgevoerde onderzoeken gevonden. In de Vecht is in het kader van baggerwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd tussen Nigtevecht en Utrecht (Van den Brenk & Waldus 2008). Tijdens dit onderzoek zijn de resten van een sluis gevonden, de exacte locatie van deze sluis is echter onduidelijk omdat het rapport van dit onderzoek niet inzichtelijk is gemaakt via Dans Easy.

In 2010 is circa 200 meter zuidelijk van het plangebied een inventariserend booronderzoek uitgevoerd (onderzoeksmeldingsnummer 39550). Hierin werd geconcludeerd dat het gebied, met uitzondering van het uiterst westelijke deel, de oeverafzettingen van de Vecht, te nat is geweest voor bewoning vanaf de steentijd tot en met de nieuwe tijd (Hebinck 2010). In een bureauonderzoek uit 2007 (onderzoeksmeldingsnummer 23634) is geconcludeerd dat voor de oeverafzettingen langs de Vecht een verwachting bestaat op het aantreffen van archeologische resten uit de periode ijzertijd en late middeleeuwen/ nieuwe tijd (Wink 2007).

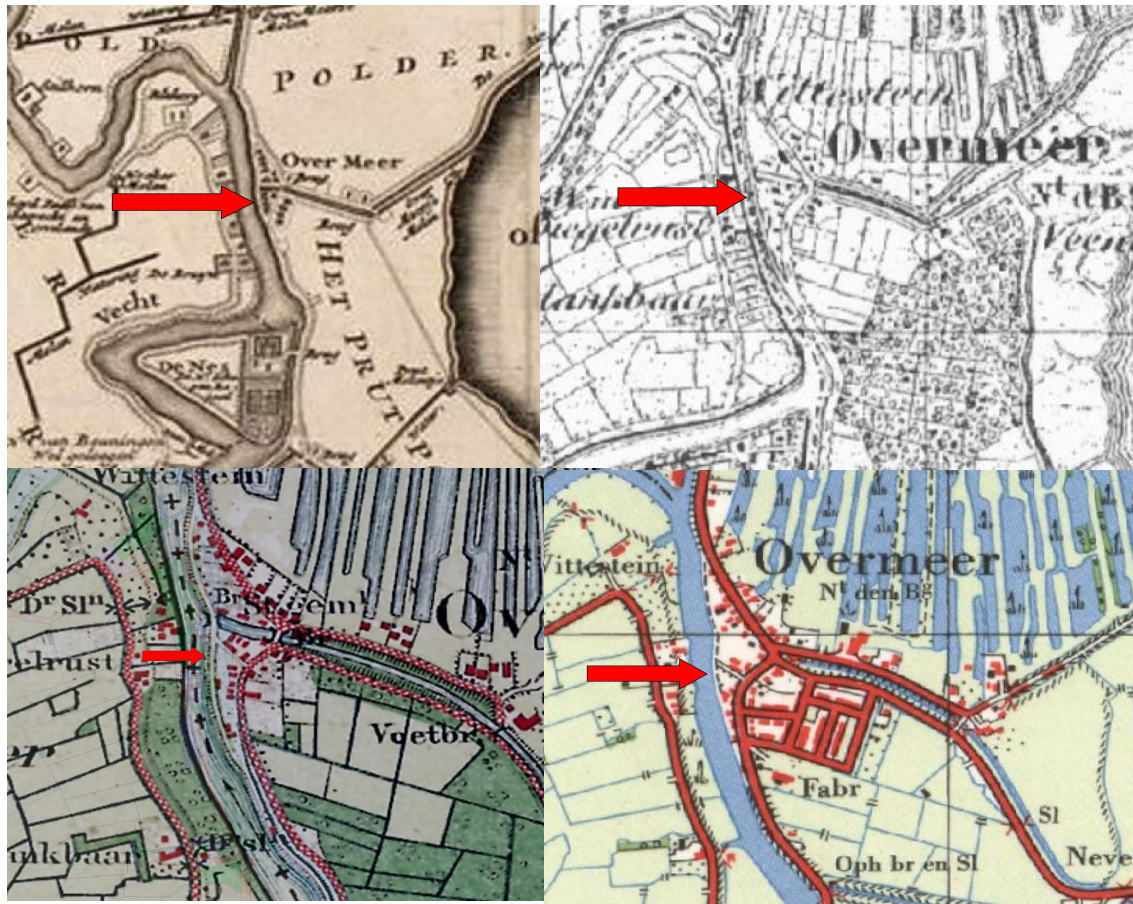
Figuur 4. Nederhorst den Berg, Vreelandseweg: uitsnede uit gemeentelijke beleidsadvieskaart. De rode pijl geeft het plangebied aan. De blauwe kleur duidt op 'rekening houden met archeologie met plannen van groter dan 100 vierkante meter en dieper dan 35 centimeter'.

Het plangebied ligt op de gemeentelijke beleidsadvieskaart binnen terrein WDW070: historische kern Overmeer. Deze kern heeft een vroegmiddeleeuwse oorsprong, mogelijk beginnend in de negende eeuw. De begrenzing van de historische kern is gebaseerd op oude kaarten (Husken 2010). In 2008 door amateur-archeologen van de AWN afdeling Naedincklant, bij nieuwbouwwerkzaamheden aan de Venenburg te Overmeer, scherven gevonden uit de tweede eeuw nC. De vindplaats van deze scherven ligt hemelsbreed op circa 350 meter afstand van het plangebied. Een verdere context van deze scherven (afkomstig uit een nederzetting, grafinhoud, opgebrachte grond enz.) is niet bekend.

2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03)

De oorsprong van Overmeer ligt in de vroege middeleeuwen, mogelijk de negende eeuw. Nederhorst den Berg en Overmeer vormen samen de oudst bekende kernen van de gemeente Wijdmeren. Alhoewel de Vecht vanaf de Romeinse tijd in gebruik was als vaarroute, zijn er geen aanwijzingen voor nederzettingen uit de Romeinse tijd in de omgeving. Beide nederzettingen zijn ontstaan op de zandige oevers van de Vecht, destijds de enige geschikte plekken voor bewoning in het verder natte gebied. Vanaf circa 1000 nC vonden de eerste veenontginningen plaats. De ontginningen kwamen voort uit een behoefte naar nieuwe landbouwgrond en het winnen van turf. Door de ontginningen droogde de top van het veen uit. Vanaf de nieuwe tijd werd op grote schaal veen ontgonnen voor de winning van turf (Husken 2010).

Het oudst bekende kaartmateriaal dateert uit 1700 (zie Figuur 5). Hierop is zichtbaar dat het plangebied is gelegen in de bebouwde kern van Overmeer. Zichtbaar is dat Overmeer ligt langs de beide oevers van een watergang tussen het Horstermeer en de Vecht. Het plangebied ligt ten zuiden van deze watergang, aan de Vecht. De topografisch militaire kaart van 1850-1864 geeft een gelijk beeld aan wat betreft de bebouwing als de situatie rond 1700. Op een kaart uit 1935 staat de bebouwing aangegeven, die tegenwoordig nog in het plangebied aanwezig is. Zichtbaar is dat toen nog een verbinding tussen de Vreelandseweg en de dijk langs de Vecht aanwezig is. Op een kadastrale kaart uit 1960 is zichtbaar dat de watergang tussen het inmiddels drooggemalen Horstermeer en de Vecht ten noorden van het plangebied is gedempt.

Figuur 5: Nederhorst den Berg, Vreelandseweg: uitsneden van historisch kaartmateriaal van het plangebied. Linksboven de situatie rond 1700 op een kaart van Gerrit Drogenham (bron: watwaswaar.nl), rechtsboven de topografisch militaire kaart uit 1850-1864 (bron: watwaswaar.nl), linksonder de kadastrale kaart uit 1935 (hisgis.nl), rechtsonder de kadastrale kaart uit 1960 (watwaswaar.nl).

2.5 Archeologische verwachting

Op de beleidadvieskaart van de gemeente Wijdmeren (Husken 2013) valt het plangebied in zone waarvoor geldt dat archeologisch onderzoek nodig bij gebieden groter dan 100 vierkante meter en dieper dan 35 centimeter (Waarde-archeologie 3). In het plangebied komen oeverafzettingen van de Vecht voor. Het plangebied is gelegen in de historische kern van Overmeer, die dateert vanaf de negende eeuw en is ontstaan op deze oeverafzettingen. Van historische kaarten is bekend dat het plangebied in ieder geval rond 1700 bebouwd was. Tot op heden is het plangebied bebouwd gebleven.

In het plangebied kunnen archeologische waarden aangetroffen worden, daterend vanaf de negende eeuw tot en met de gehele nieuwe tijd. De kans op het aantreffen van archeologische waarden vanaf de romeinse tijd tot de negende eeuw zijn laag. In de wijde omgeving zijn geen vindplaatsen bekend uit de periode voor de negende eeuw, met uitzondering van enkele scherven uit de romeinse tijd (tweede eeuw) op circa 350 meter afstand van het plangebied. Hiervan is de context echter onduidelijk.

De kans op het aantreffen van resten uit de steentijden en vroege bronstijd is bijzonder laag. Indien aanwezig, bevinden deze zich in de top van het pleistocene zand. De verstoringdiepte van de geplande ingrepen zal hier niet toe geraken. Vanaf de midden bronstijd tot de romeinse tijd was het plangebied dusdanig nat dat zich een veenpakket kon vormen, waardoor bewoning niet mogelijk was.

3. Conclusies en advies (KNA 3.3 LS05)

belangrijkste resultaten

Plangebied Vreelandseweg 20-26 ligt op de oostelijke oever van de rivier de Vecht. De bodem bestaat uit rivierafzettingen op (deels) verspoeld veen. Op de gemeentelijke beleidsadvieskaart staat het plangebied weergegeven binnen de grenzen van de historische kern van het buurtschap Overmeer, dat mogelijk vanaf de negende eeuw bewoond wordt. Op historisch kaartmateriaal is zichtbaar dat het plangebied vanaf 1700 tot heden bebouwd is geweest.

archeologisch verwachtingsmodel

In het plangebied kunnen archeologische waarden aangetroffen worden, daterend vanaf de negende eeuw tot en met de gehele nieuwe tijd. Mogelijk aan te treffen oudere resten kunnen dateren vanaf de Romeinse tijd (eerste eeuw nC). Vanaf die tijd ligt het Vechtdal min of meer op dezelfde plek als tegenwoordig. Echter, in de wijde omgeving zijn, met uitzondering van enkele scherven aardewerk uit de tweede eeuw, geen vindplaatsen bekend uit de Romeinse tijd tot de negende eeuw. De kans op het aantreffen van archeologische waarden uit oudere perioden is laag. Resten uit de steentijden en vroege bronstijd kunnen aanwezig zijn op en in de top van het pleistocene zand. Echter, deze pleistocene zanden bevinden zich aanmerkelijk dieper dan de maximale diepte van de geplande graafwerkzaamheden en zullen hierdoor niet verstoord worden. Vanaf de midden bronstijd tot de Romeinse tijd was het plangebied te nat voor bewoning.

Als in het plangebied archeologische resten in de bodem zitten, dan zijn deze mogelijk aangetast door de tegenwoordig in het plangebied aanwezig bebouwing en de daarmee samenhangende aanwezigheid van kabels en leidingen (huisaansluitingen).

advies

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er een kans bestaat op archeologische waarden in het plangebied. Daarom adviseren wij een aantal verkennende boringen te plaatsen om de gaafheid van het bodemprofiel te bepalen en archeologische indicatoren op te sporen. De gaafheid is een maat voor de kans om onverstoorde archeologische grondsporen aan te treffen. De opgeboorde grond zal worden onderzocht op archeologische indicatoren zoals bewerkt vuursteen, aardewerk, bouw materiaal en houtskool.

Als tijdens toekomstig graafwerk onverhoopt archeologische grondsporen worden aangetroffen en/of vondsten worden gedaan, dan dient hiervan direct melding te worden gemaakt conform de Monumentenwet 1988, artikel 53. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Wijdmeren, mevrouw D. Cramers: telefoonnummer 035 65 59 418.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geoinformatie en ICT.

Brenk, S. van den & Waldus, W.B., 2008. *Vecht, traject Nigtevecht – Utrecht. Inventariserend Veldonderzoek (IVO onderwaterfase verkennend) door middel van duikinspecties*. Periplus Archeomare B.V., Amsterdam.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Centraal College van Deskundigen Archeologie, mei 2010. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3*. www.SIKB.nl.

Hebinck, K.A., 2010. *Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen voor het Sportpark Overmeer-Zuid te Overmeer, gemeente Wijdmeren (NH)*. ARC-Rapporten 2010-66, Geldermalsen.

HISGIS via www.hisgis.nl

Husken, S., 2010. *Toelichting bij Beleidskaart Archeologie Gemeente Wijdmeren*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Kadata via www.kadaster.nl. Topografische Kaart 1:25.000 van Topografische Dienst Kadaster, Emmen 2013.

Stichting voor Bodemkartering, 1970. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 31 Oost, Utrecht*. Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering Wageningen en Rijks Geologische Dienst Haarlem. *Geomorfologische Kaart van Nederland 1:50.000*. via ARCHIS

Vos, P.J., J. Bazelmans, H.J.T. Weerts & M.J. van der Meulen, 2011. *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en Bewoning vanaf de Laatste IJstijd tot nu*. Amsterdam.

Wink, K., 2007. *Archeologisch Bureauonderzoek Kadeverbetering Vechtdijk, Horn- en Kuijerpolder*. Arcadis rapport 110403/WA7/550/000640/020, Hoofddorp.

Wat was waar via www.watwaswaar.nl

Appendix

Nederhorst den Berg, Vreelandseweg 20-26

- Archeologische periodes
- Leidingenkaart

Archeologische periodes Nederhorst den Berg, Vreelandseweg 20-26

paleolithicum:		ijzertijd:	
paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP	romeinse tijd:	
paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
mesolithicum:		romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
neolithicum:		romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
bronstijd:		middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	nieuwe tijd:	
bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
		nieuwe tijd C:	1.850 – heden

Klic-melding: 9806573727/10 150064140 - 1		Aanvraagdatum: 02-11-2015	Blz 1 van 7
Verzamelkaart (alle thema's)		Status: Levering compleet	02-11-2015 18:01
Llinder laagspanning	Llinder gas lage druk	wijdereen riool vrijerval	KPN datatransport
PWN water	Ziggo BV datatransport		

